



LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (+370 5) 266 4201, faks. (+370 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL PROTOKOLINIO NUTARIMO DĖL FINANSAVIMO MECHANIZMO, SKIRTO LAIKINAM NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ VYKDOMŲ NACIONALINIŲ IR (AR) TARPTAUTINIŲ PROJEKTŲ FINANSAVIMUI, SUKŪRIMO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) parengė ir teikia svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimo protokolinio nutarimo projektą (toliau – Projektas), kuriuo siūloma pavesti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, bendradarbiaujant su kitomis suinteresuotomis institucijomis pagal kompetenciją, parengti teisės aktų projektus, kuriais būtų įtvirtintas finansavimo mechanizmas, skirtas laikinam nevyriausybinių organizacijų vykdomų nacionalinių ir (ar) tarptautinių projektų finansavimui iki finansavimo lėšų, skirtų minėtų projektų veiklų įgyvendinimui, gavimo, užtikrinant grąžintų lėšų pakartotinį panaudojimą kitų nevyriausybinių organizacijų vykdomų projektų finansavimui.

Toliau dėstomoje lentelėje pateikta informacija apie šiam protokoliniam sprendimui įgyvendinti svarbią informaciją.

1. Projektu sprendžiama problema ir jos priežastys

Lietuvos nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO), siekdamos dalyvauti ir vadovauti didelės apimties Europos Sąjungos bei kitų tarptautinių donorų finansuojamiems projektams ir programoms, susiduria su reikšmingu finansiniu barjeru – apyvartinių lėšų trūkumu.

Pagal daugumos tarptautinių donorų taikomas projektų finansavimo taisyklės dalis projekto išlaidų (paprastai 15–20 proc. projekto biudžeto) kompensuojama tik pateikus ir patvirtinus galutines projekto ataskaitas. Priklausomai nuo finansavimo programos, šių lėšų išmokėjimas gali užtrukti nuo 3 iki 9 mėnesių po projekto veiklų įgyvendinimo ar net iki visiško projekto užbaigimo.

Dėl šios priežasties NVO turi būti pajėgios laikinai padengti reikšmingą projekto išlaidų dalį savo lėšomis. Pavyzdžiui, įgyvendinant 1 mln. eurų vertės projektą, organizacija turi turėti apie 150–200 tūkst. eurų apyvartinių lėšų. Tačiau dauguma NVO tokių finansinių rezervų neturi, o galimybės skolintis iš bankų ar kitų finansų įstaigų yra ribotos arba apskritai neprieinamos dėl organizacijų veiklos specifikos, užstato reikalavimų ar finansinio pajėgumo įvertinimo kaip nepakankamo.

Dėl susidariusios situacijos Lietuvos NVO galimybės dalyvauti didelės vertės tarptautiniuose projektuose yra reikšmingai ribojamos. Tai mažina NVO sektoriaus galimybes augti, stiprinti

organizacinius gebėjimus, pritraukti tarptautinių donorų lėšas ir prisidėti prie Lietuvos interesų atstovavimo tarptautiniu lygmeniu.

Apyvartinių lėšų poreikis aktualus įgyvendinant projektus, finansuojamus iš įvairių tarptautinių programų ir fondų, tokių kaip Europos Komisijos programa „Piliečiai, lygybė, teisės ir vertybės“ (CERV), Europos Komisijos Vidaus reikalų generalinio direktorato (DG HOME) programos, „Erasmus+“, Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (AMIF), programos „Europos horizontas“ (Horizon Europe), Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansiniai mechanizmai bei kitos tarptautinės finansavimo programos.

Remiantis 2024 m. Nacionalinės nevyriausybių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platformos atlikta, daugiausia socialinės apsaugos ir darbo srityje veikiančių NVO, apklausa, bendras šių organizacijų apyvartinių lėšų poreikis tarptautinių projektų įgyvendinimui trejų metų laikotarpiu siekia apie 1,6–1,9 mln. eurų. Individualių organizacijų poreikis svyruoja nuo 5 tūkst. iki 580 tūkst. eurų, tačiau dažniausiai siekia apie 200 tūkst. eurų. Tai rodo sisteminių finansavimo trūkumą, kuris riboja Lietuvos NVO galimybes aktyviai dalyvauti tarptautinėse finansavimo programose.

2. Projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė (siūlomas problemos sprendimas)

Siūloma priimti protokolinį nutarimą, kuriuo pavedama sukurti valstybės biudžeto lėšomis finansuojamą ir tvarų finansinį mechanizmą, skirtą laikinam nevyriausybių organizacijų vykdomų nacionalinių ir tarptautinių projektų finansavimui tais atvejais, kai pagal donorų nustatytas sąlygas dalis projekto lėšų išmokama tik po veiklų įgyvendinimo ir galutinių ataskaitų patvirtinimo.

3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas

Pasiūlymui įgyvendinti numatoma sukurti naują finansinį mechanizmą, skirtą laikinam NVO vykdomų nacionalinių ir (ar) tarptautinių projektų finansavimui. Mechanizmas sudarytų galimybes NVO gauti grąžintiną finansavimą (paskolą ar kitą grąžintino finansavimo priemonę) apyvartinių lėšų poreikiui padengti projekto įgyvendinimo laikotarpiu. Gavus donorų finansavimo lėšas ir užbaigus atsiskaitymo procedūras, organizacijos panaudotas lėšas grąžintų mechanizmą administruojančiai įstaigai, o grąžintos lėšos galėtų būti pakartotinai panaudojamos kitų NVO vykdomų projektų finansavimui.

Šiame etape sprendimai dėl konkretaus mechanizmo teisinės formos, valdymo modelio, administravimo tvarkos ir finansavimo šaltinių dar nėra priimti. Tinkamiausio mechanizmo modelio nustatymas yra viena iš siūlomo pavedimo užduočių. Įgyvendinant pavedimą būtų vertinamos įvairios alternatyvos, siekiant pasirinkti efektyviausią, administracine ir finansine prasme tvarų sprendimą.

Rengiant mechanizmą bus būtinas įvairių institucijų bendradarbiavimas. Visų pirma, procese dalyvaus ministerijos, kuriojančios skirtingų sričių nevyriausybių organizacijų veiklą, įskaitant Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, Ekonomikos ir inovacijų ministeriją, o prireikus ir kitos suinteresuotos institucijos. Taip pat bus vertinama, kuri institucija ar kitas finansinius instrumentus administruojantis subjektas galėtų užtikrinti efektyvų mechanizmo administravimą, lėšų skyrimą, grąžinimo priežiūrą ir pakartotinį lėšų panaudojimą.

4. Pasiūlymų įgyvendinimo kaštai (lėšų poreikis einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais bei jo finansavimo šaltinis)

Pirminiu vertinimu Projektu teikiamsiems pasiūlymams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės. Sutaupyti lėšų neplanuojama.

5. Laukiamas rezultatas ir nauda bei juos patirsiantys subjektai ir asmenų grupės

Sukūrus laikiną projektų finansavimo mechanizmą, Lietuvos NVO galėtų aktyviau dalyvauti didelės apimties tarptautiniams projektams ir jiems vadovauti, pritraukdamos daugiau Europos Sąjungos ir kitų tarptautinių donorų lėšų į Lietuvą.

Naudą patirtų ne tik NVO sektorius, bet ir valstybė bei visuomenė. Tarptautinių projektų lėšos būtų investuojamos Lietuvoje – finansuojamas darbo užmokestis, kuriamos ir išlaikomos darbo vietos, mokami mokesčiai, perkamos prekės ir paslaugos iš Lietuvos tiekėjų. Remiantis kelių Lietuvos NVO pateiktais iliustraciniais duomenimis apie įgyvendinamus tarptautinius projektus, maždaug 1,1 mln. Eur apyvartinių lėšų poreikis sudarytų sąlygas įgyvendinti projektus, kurių darbo užmokesčio išlaidos Lietuvoje siekia apie 2,3 mln. Eur, o vien su darbo santykiais susijusių mokesčių būtų sumokėta apie 0,9 mln. Eur. Tai rodo, kad laikinas apyvartinių lėšų finansavimas gali sudaryti prielaidas pritraukti reikšmingas tarptautinių donorų lėšas ir generuoti papildomą ekonominę naudą valstybei.

Taip pat būtų stiprinamas Lietuvos NVO sektorius, organizacijų gebėjimas veikti tarptautiniu lygmeniu ir prisidėti prie demokratijos, pilietinės visuomenės, žmogaus teisių, socialinės įtraukties ir vietos bendruomenių stiprinimo. Didesnis Lietuvos organizacijų dalyvavimas tarptautiniuose projektuose prisidėtų prie šalies konkurencingumo ir matomumo tarptautinėje erdvėje.

6. Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas

Pagrindinis rodiklis – finansavimą iš sukurto mechanizmo gavusių NVO skaičius. Papildomai galėtų būti stebimas finansuotų projektų skaičius ir suteikto finansavimo apimtis.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatų įgyvendinimas

Siūlomas pavedimas prisidėtų prie Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo. Visų pirma, jis atitinka Vyriausybės programos 17 punkte įtvirtintą siekį suteikti daugiau teisių ir galimybių NVO aktyviai dalyvauti viešajame gyvenime ir sprendžiant visuomenei svarbius klausimus.

Taip pat siūlomas mechanizmas prisidėtų prie Vyriausybės programos 40 punkte numatyto tikslo gerinti finansavimo prieinamumo sąlygas ir šalinti kreditavimo problemas bei 96 punkte numatyto siekio per nacionalinio plėtros banko ir kitas finansines priemones didinti investicijas, kurios prisideda prie valstybės uždavinių įgyvendinimo.

Pasiūlymas taip pat dera su Vyriausybės programos 94 punkte numatytais tikslais skatinti dalyvavimą tarptautinėse programose, partnerystėse ir iniciatyvose bei sudaryti geresnes sąlygas Lietuvos subjektams įsitraukti į tarptautinius tinklus ir pritraukti išorės finansavimą.

¹ Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Be to, siūlomas mechanizmas prisidėtų prie Vyriausybės programos nuostatų, susijusių su pilietinės visuomenės stiprinimu, socialinės ekonomikos plėtra ir nevyriausybinių sektoriaus vaidmens didinimu valstybės gyvenime, įgyvendinimo.
8. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas
Projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.
9. Notifikavimas² Europos Komisijai
Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai kaip techninis reglamentas.
10. Pranešimas³ Europos Komisijai dėl paslaugų teikimo laisvės
Pranešimas dėl Projekto Europos Komisijai nėra teiktinas.
11. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas
Neatliekamas vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos ⁴ 4 punktu, nes Projektu teikiami redakciniai ir teisės technikos pakeitimai.
12. Teisės aktai, kuriuos reikės priimti, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios
Šiuo metu nėra galimybės tiksliai nustatyti teisės aktų, kuriuos reikės priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios, nes sprendimai dėl konkretaus finansavimo mechanizmo teisinės formos, administravimo modelio ir finansavimo šaltinių dar nėra priimti.
13. Konsultavimasis su visuomene
Nenumatoma.
14. Informacija apie sąvokų ir jas apibrėžiančių terminų įvertinimą Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka
Projektu nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.
15. Projekto iniciatorius
Ministerija
16. Projekto rengėjai
Ministerijos Nevyriausybinių organizacijų plėtros grupės vadovė Raimonda Mackevičiūtė, tel. +370 6 603 6262, el. p. Raimonda.Mackeviciute@socmin.lt.
17. Kita, Ministerijos nuomone, reikalinga informacija
Pavedimo formuluotė darbo tvarka suderinta su Finansų ministerija bei Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

² Pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

³ Pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Informacijos ir pranešimų apie nustatomus Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, taikomus teisės teikti paslaugas įgijimui ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui, arba nustatomus ar panaikinus reikalavimus, taikomus laikinai Lietuvos Respublikoje paslaugas teikiantiems valstybių narių paslaugų teikėjams, teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl Informacijos ir pranešimų apie nustatomus Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, taikomus teisės teikti paslaugas įgijimui ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui, arba nustatomus ar panaikinus reikalavimus, taikomus laikinai Lietuvos Respublikoje paslaugas teikiantiems valstybių narių paslaugų teikėjams, teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, reikalavimus.

⁴ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

PRIDEDAMA. Projektas, 1 lapas.

Laikinai einanti socialinės apsaugos ir darbo
ministro pareigas

Jūratė Zailskienė

Raimonda Mackevičiūtė, tel. +370 6 603 6262, el. p. Raimonda.Mackeviciute@socmin.lt.